

Adgangskrav styrker faglighed

AF ØKONOM ANDREAS KILDEGAARD PEDERSEN, CAND. POLIT, UDDANNELSES OG FORSKNINGSPOLITISK CHEF, CAND.SCIENT.POL, METTE FJORD SØRENSEN OG ANALYSECHEF GEERT LAIER CHRISTENSEN, CAND. SCIENT. POL.

RESUMÉ

Et adgangskrav til gymnasiet er en væsentlig del af den gymnasireform, som regeringen fremlagde 1. december, og som i den kommende tid skal forhandles på plads. I regeringens udspil er der foreslået et adgangskrav til gymnasiet på mindst 2 i karaktergennemsnit i henholdsvis dansk og matematik ved folkeskolens afgangsprøve. Andre partier har foreslået et adgangskrav på 4 eller 7 i gennemsnit i dansk og matematik fra folkeskolen. En gymnasial uddannelse er studieforberedende, og elevens boglige forudsætninger skal være på plads for at gennemføre en gymnasial uddannelse på tilfredsstillende vis.

Adgangskrav er central del af debatten om fremtidens gymnasium.

En stor andel af elever med en svag faglig ballast har en negativ betydning for gymnasiets samlede faglige niveau. På et gymnasium, hvor andelen af svage elever – alt andet lige – er 10 pct. højere end på andre gymnasier, kan det "trykke" det faglige niveau for de dygtigste elever, med hvad der svarer til 0,51 karakterpoint¹. Indfører man et adgangskrav, der frasorterer de svageste elever, vil det således hæve det faglige niveau, og jo højere adgangskrav jo større effekt. Men jo større effekt man vil opnå, jo flere må man også sortere fra.

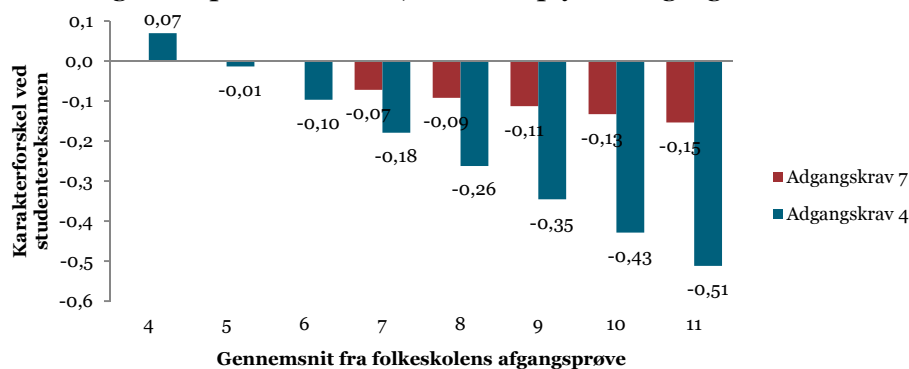
Elever med mindre end 4 i snit i dansk eller matematik fra folkeskolen er mere frafaldstruet.

Påvirkningen fra de elever, der ikke kan klare et givet adgangskrav, er vist i figur 1. Det ses, hvordan elever, der havde et højt gennemsnit i folkeskolen, påvirkes mere end elever, der havde et lavt gennemsnit fra folkeskolens afgangsprøve.

De svage elever trækker også niveauet ned for de andre.

Figur 1

Påvirkning fra 10 pct. flere elever, der ikke opfylder adgangskrav

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik

Negativ effekt fra svage elever

At der er en positiv sammenhæng mellem dine egne karakterer og dine kammeraters karakterer er kendt som ”kammeratskabseffekten”. Hvis du har undervisning sammen med fagligt stærke elever, er der også en større sandsynlighed for, at du selv bliver fagligt stærk. Omvendt kan det at have undervisning sammen med andre elever, der ikke er fagligt stærke, også smitte negativt af på din egen præstation.

Kammerateffekten går begge veje

Figur 1 viser sammenhængen mellem den enkelte elevs karaktergennemsnit til studentereksamen, og andelen af elever med under 4 i folkeskolegennemsnit i dansk eller matematik, der går på det pågældende gymnasium. Udover andelen af svage elever er der ved hjælp af regressionsanalyse, også korrigeret for en lang række andre variable, der har indflydelse på den enkelte elevs karaktergennemsnit.

Der er taget højde for mange forskellige faktorer, der kan forklare en elevs karakter.

Analysen viser også, at andelen af elever, der havde mellem 4 og 7 i gennemsnitskarakter i dansk og matematik fra folkeskolens afgangsprøve, har en lille negativ effekt på kammeraternes studentereksamenskarakterer. Påvirkningen fra denne gruppe er dog mindre, set i forhold til den påvirkning, der kommer fra eleverne med under 4 i gennemsnit.

Også lille negativ effekt fra den næstsvageste gruppe.

Det, at der også er en lille negativ effekt, hvis andelen af elever, der har mellem 4 og 7, er høj, samtidig med at der også findes en positiv effekt mellem karakteren og andelen af elever med et folkeskolegennemsnit mellem 7 og 10, stemmer også overens med den tidligere nævnte ”kammeratskabseffekt”.

Givet den statistiske usikkerhed ved denne type analyser, kan effekten både være lidt større eller lidt mindre, men da de omtalte variable alle er statistisk signifikante, kan det anses som ret sikkert, at effekternes fortegn er retvisendeⁱⁱ.

Effekten kan både være lidt større og lidt mindre end her angivet på grund af statistisk usikkerhed

Figur 2

Frasorteringens påvirkning af resterende elever

Adgangskrav	Andel elever der frasorteres ved krav	Påvirkning af resterende elever
4 i dansk og matematik	6,2 %	0,2 karakterpoint
7 i dansk og matematik	39,8 %	0,4 karakterpoint

95 pct. af gymnasierne har mellem 2 og 12 pct. med mindre end 4 i snit i dansk eller matematik

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmark Statistik

Det gennemsnitlige gymnasium optager 6,2 pct. elever, som har under 4 i gennemsnit i dansk eller matematik. Disse 6,2 pct. trækker de andres faglighed ned med, hvad der svarer til 0,2 karakterpoint. Indfører man et andet adgangskrav på eksempelvis 7 i gennemsnit fra dansk og matematik i folkeskolen, vil effekten blive yderligere 0,2 karakterpoint og sammenlagt blive på 0,4 karakterpoint. Til gengæld betyder det også, at

man må frasortere 39,8 pct. af de optagne elever. Man får altså en effekt, der er to gange så høj, men det kræver, at man frasortere over seks gange så mange elever.

Datagrundlag

Analysens datagrundlag er karaktererne fra eksamensbeviset for 71.000 studenter, der blev udklækket fra STX i årene 2011 til 2013. Udover resultaterne ovenfor kontrolleres der også for, at eleverne er præget af vidt forskellige baggrundsfaktorer. Eksempelvis er der forskelle i elevernes boglige evner målt ved folkeskolekarakterer, der er forskelle i forældrenes uddannelsesmæssige baggrund og i forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet. For den fulde beskrivelse af regressionsmodellen og en fuld liste af variable, der er kontrolleret for, henvises til Dansk Erhvervs Perspektiv nr. 20, 2014.

Det faglige tab ved at have de svage elever med er muligvis endnu større, end denne analyse viser. Her har vi beskæftiget os med forskellen mellem gymnasierne. Såfremt de svage elevers inklusion generelt svækker gymnasieskolens faglige niveau på landsplan, da vil det ikke blive opfanget i denne analyse.

Konklusion

De elever, der kommer i gymnasiet med et gennemsnit under 4 i dansk eller matematik, har en negativ effekt på deres kammeraters faglige niveau. Jo stærkere gymnasiekammeraterne er, jo mere påvirkes deres studentereksamenskarakter negativt. Da gymnasiet er en uddannelsesinstitution, hvis primære formål er at forberede bogligt stærke elever til at blive studerende på landets videregående uddannelser, giver det god mening at indføre et adgangskrav på 4 i gennemsnit fra folkeskolens afgangsprøve i dansk og matematik.

Om adgangskravet skal være på 4 eller 7, er et spørgsmål om prioritering. Sætter man et adgangskrav på mindst 4 i dansk og matematik, vil man få en pæn effekt på de resterende elevers faglighed, og man vil i gennemsnit sortere 6,2 pct. eleverne fra. Sætter man adgangskravet på 7, får man en større effekt, men det betyder også at næsten 40 pct. af de, der i dag bliver optaget på gymnasiet, sorteres fra.

En analyse fra tænketanken DEA fra maj 2014 viste, at hver femte, der startede på gymnasiet og havde under 4 i karaktergennemsnit i dansk eller matematik fra folkeskolens afgangsprøve, falder fra gymnasiet igen. Et adgangskrav kan derfor også være med til at begrænse frafaldet fra gymnasiet.

Samtidig kan et adgangskrav også fungere som en vejledning til nogle af de elever fra folkeskolen, som ikke nødvendigvis er bedst egnet til at gå på gymnasiet, men alligevel vælger det. Udover det karakterbestemte adgangskrav kan man eventuelt supplere med andre former for optagelsesprøver, som kan afdække motivation og modenhed i forhold til at blive optaget på gymnasiet. ▽

Analysen bygger på skriftlige eksamenskarakterer for 71.000 STX-studenter i 2011-2013.

Højere adgangskrav giver effekt, men kræver også større frasortering.

Adgangskrav kan mindske frafald

Adgangskrav kan også virke som en vejledende hånd.

▼ OM DENNE UDGAVE

"Adgangskrav styrker faglighed" er 1. nummer af Dansk Erhvervs Perspektiv i 2015. Redaktionen er afsluttet den 6. januar.

▼ OM DANSK ERHVERVS PERSPEKTIV

Dansk Erhvervs Perspektiv er Dansk Erhvervs analysepublikation, der sætter fokus på aktuelle problemstillinger og giver baggrund og perspektiv på samfundsmæssige problemstillinger. Dansk Erhvervs Perspektiv udkommer ca. 25 gange årligt og henvender sig til beslutningstagere og meningsdannere på alle niveauer. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling.

Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs Perspektiv med tydelig kildeangivelse og med henvisning til Dansk Erhverv.

▼ ISSN-NR.: 1904-7894

Dansk Erhvervs Perspektiv indgår i det nationale center for registrering af danske periodika, ISSN Danmark, med titlen "Dansk Erhvervs perspektiv: Analyse, økonomi og baggrund (online)"

▼ KVALITETSSIKRING

Troværdigheden af tal og analyser fra Dansk Erhverv er afgørende. Dansk Erhverv gennemfører egne spørgeskemaundersøgelser i overensstemmelse med de internationalt anerkendte guidelines i ICC/ESOMAR, og alle analyser og beregninger gennemgår en kvalitetssikring.

Denne analyse er offentlig tilgængelig via Dansk Erhvervs hjemmeside. Skulle der beklageligvis og trods grundig kvalitetssikring forefindes fejl i analysen, vil disse blive rettet hurtigst muligt og den rettede version lagt på nettet.

▼ KONTAKT

Henvendelser angående analysens konklusioner kan ske til Analysechef Geert Laier Christensen på glc@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6526.

▼ REDAKTION

Analysechef Geert Laier Christensen (ansv.), cand. scient. pol.; skattepolitisk chef Jacob Ravn, cand. jur.; cheføkonom Michael H.J. Stæhr, Ph.D., cand. scient. oecon.; chefkonsulent Mira Lie Nielsen, cand. oecon.; politisk konsulent Morten Jarlbæk Pedersen, cand. scient. pol.; analysekonsulent Malthé Mikkøl Munkøe, cand. scient. pol., MA, MA og økonom Andreas Kildegaard Pedersen, cand. polit.

▼ NOTER

ⁱ Der måles her på de skriftlige eksamenskarakterer, da disse er det bedste mål for fagligt niveau på tværs af gymnasier. Se også Dansk Erhvervs Perspektiv nr. 21, 2014.

ⁱⁱ En betydelig del af usikkerheden knytter sig til, at der på gymnasier, hvor der er mange elever, der har under 4 i enten dansk eller matematik, også vil være mange, der kun lige har 4 i dansk og matematik. Det er derfor svært at adskille effekten fra disse to grupper.